

Х а й ы а т
1931 жыл алтыннын
ыйтан тахара:

1978 снл. Нулун тутар 23 нүнэ
чэппизэ

Сынаго
2 карчы

УДАРНАЙ ҮЛЭ СЫЛЫН ВАХТАТЫГАР

СЪЕДИ КОРСА

Билигин күннөтө мөө
торсон, үүт эбилдэн иһэ.
Сүсүлүктөр саамай су-
рун соруктарынан сави-
төрүөбү ыччачын көрүү
харааһы буолар. Нар-
Марс аатынан сордо.
Одлуулуунуаары өтдөлөн-
төгсөр ити үлэ бадалы-
төөдөнниэхтик ытты-
лар. Ордөлөнө үрдүк-
күнгө 18 нентнер үрү-
нүгэ манар.

Борооску көрөөччү
дэр көмөрмөд XVIII сь
һин көрсө хас бирилли

бүрөөсү орто төлөү-
үүтүн 100 кг тиздэргэ
үрдэтиллибт социалисти-
ческой эбелэтиллиб
илымматара. Ити сору-
гарың чыңаарлык толо-
рон ийиң көргүмнээтик
үлдүлүлөр.

C. MATBEEB.

КЫҢЫЛ СУБУОТАБА

Бу күнлэрэ оройуон
совхозтарыгар уонна ты-
рытталарга В. И. Ленин
терөөбүт күнүгэр—муус-
устар 22 күнүгэр ыһыл-
дыахтаах Бүтүн Союзта-
аа Коммунистическай су-

[illegible]

И ПОНОМАРЕВ.

Петр Федорович Кузнецов, оройуонаары
проникновениями элект-
рической энергии, за-
писи да сырын үлэһир
Станектер, структурны
түтүк катуннакка сир-
дөөн көрөр, арбыллар
сыгылаан үлэро ба-
аа оротуур, электро-
энергия катунуун баар
болоарын түһүрүр үлэ-
тин сыргатын уурур
Кими үчүгэй үлэтик
ийик хас да төгүр өр-
мөтүлүрүн, маага-
структурнын каа-
лаадаларыга

СИМОНКА: Петр Федорович, электро-мисты борзбнэржэдннр

П. Оковешников.
фото

Олохпут Төрүт сокуона

КИЭННИК ҮӨРЭТИЭХНИТ

Лесков үдәһиттерин уот сай муңыахтарыга РСФСР саҕа Конституцияны тыгыйлаатын туһуна аһынньыгынын дөһөнчэ Г. Н. Евграфов оһордо Конституция тыг эһит И. М. Попов, С. И. Тоскин, П. И. Дьячковская саҕа Конституцияны бырайыагы кистийэр бэйиһиллэрин ба

лордидар. Бу—улахан исторический суолталах докумунт. Конституция бирайлаах норуот бугуунун дүүлүгүр тахсыта, кэс бирдир галайдынын бойго-тун саватып отар кыла-тын бирин киши орду демократический буолу-тур. Ити киши дунгээх

Оройуоннаары баһамы
коллектива РСФСР Кон-
ституциятын (Түртү Со-
нуолуу) бырааһын ий-
ригит дүүжүлгөр таһары-
ны үрдүк өрө көтөүтүлүү-
дөп көрүстө. Баһамы э-
бөх националаах уонна и-
родностоох Россияны
Федерациябыт Конститу-
циятыгар, сиз дейдубү-
Түртү Сокулугар курдуу
дөстүбүһүгү граждандары
быраастара, көнүлүлөр
объектиэстөрө өргөйдөө-
түчү чыгыһыларды дээди

Бәйәм әмп үләнәт
буларбынан, мин болгом
тобун бырайык 40 ыста
тыгата ордун тарта. Ош
суруллар: «РСФСР граж
даннара доруобуйа хары
тыбызгыгар быраалтаа;
тар. Ити быраад доруоб
йа харыстабылын госу
дарственный утредени
дара ошгорор боско ымына
квалификацыйнай ком
поруэн; гражданыры э
тир уонна доруобуйа
рын белорготон үчүөт

НОРУОТ УЙГУ
деннэдэр ахсаанцарын эл-
бэтиншээ... хаачийнхлар.
Ити бйраабы бйааччы
одоох килдэрнэгэ эмн
лээнитэрэ нунхтэ бйа-
ларни сатабыларын, нм-
намыларын ууралар.
Ону, холобур, оройуон-
наары бамын хирүүн-
цескай отделениети (са-
бодиссэй Г. Н. Алексеев)
үхэтитэр-хамнаһыгар кө-
рүөххэ сөп.

Отделение венерических заболеваний
рыта 17 июня, ох шигор
4 мая, 6 декабря
дизайнер. В этом
медицинской
15-е
хирургический кабинет
близко. Ассистент
даха с
тенис
сар
медицинской
баста
дизайнер
М. П. Ефремова.

НОРУОТ УЙГУТУН ТУЪУГАР

Неруот Конституцията буол-
дуохтаабын арылхайдым

Мундаах дийтмалаахтар
РСФСР Конституция-
тын быраймагы бий-
риллэрийн биллэрдилэр
уонда быраймагы илгитин
пропатахалымыга, полит.
уорах курубуотарыгар үө-
рөтөргө, хаа бийриин кийи
бийдигинигэр тирдэргэ ту-
һайах уураах ылыныһа

 CO_2 KODD.

Үлэ киһитин
үрдүк дьоҕо

Бибиги, Эрхлик Эрст-
тын затынан соххоз Ха-
дардаагүй отделенийга
«Юбилейный» комсомоль-
ский-мичат ферматын кол-
дестило, 85 мнаагы керек.
хараан туруурабыт, бы-
лаамытын бары толорон
инэбиз. Кыстык бээс мна-
гар бандын фуражыны
ынахтан 546 кг үүтү ша-
ройуонига бастаабыштыт.
Отгон мнл бэвэм ынаамы
ахсынтан 502 кг үрүн ял-
гэни ыдыштыт. Билигин 14
ынахыттан күснэ барыта
141 кг үтүт ыдышын.

Былжигч дэгл мин олох-
вор билээр-мөстөр соби-
тилардаах буолаа. Ол
курдук, уобаластааҕы
XXVIII комсомольский
конференцияда кыттымын.
Мин уонна БИСЛРС об-
комун чиликиниэн таҕы-
лыммын. Эдэр үлэбиккэ
итигин чэскэ тиксэр
улахан дьол советскай
Конституциянан бөрүл-
лүбүтэ. Дьэ ол минн РСФСР
сака Конституциятын бы-
райыга өрүүт бүтүүнү
дүүүлүгэр тахсытын үр-
дүк үөрүүнүн, өрө көтөү-
лүүнүн көрүстүм.

Бырайыакка ордук кизин
быраалартыг сэтгэ олдук
үрдүк өбөдүннөстөр саамый
сүткө киллэртиллыһикэр.
Баһич хас быргынбит ол
өбөдүннөстөрбүтүн чэс-
тээтиик сүгүртэ дуулуна-
быт.

В. ГРИГОРЬЕВА

Спортивный секциялары үлөлөтүн, оларор сиринан нүрөхтөннөлөри былааннаахтык төрийин, ГГО комплексын кыялыгы көрүнүгөрүн нуормаларын туттарыы сохкозот салалталарын, комсомольский теритизлар болдомолорун кыялыгэр туртуролуулуах.

Ыччат сыншалан көмгөр общественнай үлгэ тардылыгыгар Мэҥэ-Хаҥалас оройуонугар ураты суолта бериллэр. Ленин аатынан совхоз Ороссолоудатаары отделениегын партийнай тарилтэтин быһаччы салаататынан комсомолецтар олоһор сиригэн үлэни аһиллериҥер ылан быһааннаахтык тэрийэллэр. Кинилэр кини агитштаб начальниктарынан, лектордарынан, пропагандистарынан үлэлиниллэр. Олорор сиригэн үлгэ үс сыллаах комплекснай быһаан ылыллан, хас квартал түмүгүн ахсын агитэоналарынан ытыллар социалистическай куоталаһымы түмүктөөн, ый ахсын ытыллар мероприятиялары дүүллөбөн инициативалаахтык үлэлиниллэр. Оробул күннөргө агитэоналарынан араас биэчэрдэри тэрийэллэр. Фермалары шефлөөн кинилэргэ субютууһуктары быһааннаахтык ылан быһаччы көмөнү олохтуулар. Билиги оройуонмут ыччаттара ити үтүө долобуру олоххо киллэрингэ быһаччы кыттымыны ылыналарын тэрийи күннөөрү сөрүк быһылынан турдотуохтаах.

Ыччаты коммунистической киниге казминин сымнааынагы партия активнай уонна пралдэх комол. Ыччутууну буолар ленинскэй комсомол эдэр калуена сымнааланан тулаллахты асарылытыгар быһаччы тэрийээччиэнэ, көрүлөөччинэн буолар. Ыччат кинигеһин учуоттан, араас суол ааттаах, билигин көм көрдөбүттөр толору аһистигин кулуустары тэрийэн үлэстэххэ. Одоого ыччат көрэхсэбиллэх көрсүбүүлэрин, сонун лекциялары, диспуттары, конференциялары, о. д. а. кыталыахха, кинилэр үнүкүүтү, ылымы, сымнаанар усулуобуйаларын тэрийлэххэ. Үлө бу сана, ссвун, ыччаты тардар көрүгүнүн киэнине тэрийингэ партиянай тэрилтэлэр, селсөөктөр исполкомнара быһаччы көмүнү оҥоруохтаахтар.

ССКП РАЙКОМА ОТЧУОТТУУР

Оройуон маннаагы сүһүөх партиянай төрдэтэлэрин кустовой партиянай муһуһахтарыгар бу күннэргэ СССР райкомун бюрота нэһиничинэн сылга ыһыһат үлэтин туһууан информатсионнай отчуот дьүүллэһиллэр.

Кулун гутар 21 хүнүгэр Хонтодо
Дриггар буолбүт Эрэллэ Эрбэтани
аатынан сэвэс коммунистарын
уолсөй партинай муһуһагар ин-
формационнай дакылааты ССКП
райкомун бастакы секретара таб
и П. ЛИСТИКОВ оҕордо.

Отчуоту дүүдлэлэниг тая сирин коммунистара активнайдын нэгтүн, нилар, барыта 8 нийн тал этте. Нилар ССКП райкома отчуоттуур ламиге ССКП XXV съезин, XXX

уболастары уонна XXIV оройуона
ларгы партийнай конференциялар
уураахтары олоххо киллэрингэ
үгүс өрүүтүөх, партийнай-торой-
партийнай-политическай үлэни чып-
чыттан, ол буолаарына олус кити-
эктэ бастаах сыйлаһарар оройуон
экономикатын уонна културатын
салгыры сайыннарымын, тосудар-
тымын быһаарымын, түгүһүн со-
циалистическай өбүлгөтүлүбүлэри
сүтүтүөн сөптөөхтүк толорууу
хаччыт булуну биэр санаанын баһна-
тэтиһэр.

Угсай, партийтай мушганах
нэвчлэл сэргэ ССКП райкомун улстий-
гэр баар нэвчлэл шударгаар крити-
кеснай этгилээр олохуудуудлар.
Чуолдан, райком бээрэг, нэвчлэл.

парата ССКП XXV съезин, партия Килин Комитетин ахсынычтады (1977 с.) Пленумун көрдөбүлдөрүнөр сөз түбөйүнчө, оройуон со-рох хаһаайсытыбаның тарылта-рын үлөлөрүнөр көтүрүөлү күһүр-дөр, сайайар кадрлар туруорулу-буу улаастарын тарылтады туру-гар ылыныптарын үрүстөр, үл-лүстөр идейин-интер үлүз көлөм-сизманы көтүрүстөхкө олохтуу-ра, тыа хаһаайсытыбатын произ-водствот сайыннарын өсөтүл-лөт-бөтүрүстөрүнүн утумнаахты-дырынтанара павдалаары кылы-на.

Бөдөн, кудун тутар 22 күнүгөр
СССР райкомун бюрота орайуон
аныннн государстваныай учрежде
кварынаады партиийн сорилта
лар коммунисттарин мустовой муи
вактарыгяр очуоттаата

СНИМОККА: заповод В. П. Се-
залишев.

СНИМКА: завод П. Г. Макаров.

СНИМКИ: звеновод А. А. Мухомаров

Байгалийдаах булчут — са-
бнын хөгүүрдэх хошууна. Ас-
пыт сэл ходоунагтар оттооуна
былаанын балтараа бүк зодорбу-
та

Петр Николаевич башка
хыярыллыбыт ынахтарын 98
рыттын уулаһнаарга сэттэ
Петр Алексеев аатынан соро
осеменатор Егор Хонтарэтин
куоталаар

Бийнги оройноммутугар обур
руот аһын олердуунан сүүрүннээн
Барл Маркс аатынан совхоз Болу-
турдаары отделеинетын звенота
дырыктанар. Миниа старшайы-
нан хайыс да сылын Гавриил
Николаевич Решетников, агроно-
мунан Василиса Николаевна Ам-
сова үлэллилэр. Звено сэттэ ки-
һилээх.

СНИМОККА: звеновод Г. Н.
Решетников.

СНИМКА: завод Н. Г.
Бондзтьев.

СНИМКА: изеновод И. И.
Сергеев.

СНИМКА: ЗОНОВЕД Б. Н.

(СССР КК, ССРС Министрлерин Советын, ПСБКС уюмга
ЫВСКРС КК Суруктарынан).

1. The first line of the page is a header containing the text "THE UNIVERSITY OF CHICAGO" in a serif font.

ЧЕМПИОНДАР

ИККИС,
ЮБИЛЕЙДААХ
СЫЛ

ШОФЕР
П. Ф. МАКСИМОВ

1974 сыллаахха Кытайга от-
делениетын Наматтан...
...оттунан субан сүбү
көрүүтүгөр үлэни таһыбыта.
Ити нөүө сылытар эдэр меха-
низаторга отделение салалтат
ТАЗ-53 нааркалаах автомобил
туттарбыта уонна үтү таһымы-
тар аныабыта.

Кини ааспыт юбилейдаах сы-
лта АБВ-3,6 нааркалаах авто-
мобилинана үрдүк өнөрүмүсчүлүк
үлэсээн оройуон чемпион-
унан буолуу.

«Чурапчы» совхоз Илгити-
тээн отделение 60-ча чилим-
нөөх бодун комсомольскай та-
рихталаах. Кини секретарынан
Петр Максимов таһымыта үтү
өрүттөөх үлэни тарыйар.

ЫБСЖ? Сааа гобастаары
тарилтэти XXV конференция-
тын делегата быыл ССРП чилим-
нэтар кандидаттынан аныабыта.

ЫАННЫКСЫТ
З. Д. КАПИТОНОВА

Карл Маркс аатынан совхоз
Одьулууннары отделениегытар
сүбүтүтүнн үлэсэбитэ сүүр-
бэттэ таһа сыл буолла. Ити
сыллар усулаах-туораларыгар
нөрү-жарыйар сүбүлөрө үчүгэй
тууратнаах буолааларын, кини-
лэрин эбэх үрүк илгити дэби-
литэ иһин бары дьобуруун, сата-
былан уурар.

Кини Урэх Күрөс комсомоль-
скай-ытчат ферматыгар алтыс
сылла старшайынан уонна на-
с-тениннан аныан үлэни сыл-
дыр. Салайар коллектива 1977
сылга үтү аныагыта куураана
суу көрүрүлүмүтэ, оттон
Зоя Дмитриевна бэйтэ биридди
фуражнай аныагыта 2513 кг үтү
наа сөрүдүтэ 167,5 бырыһыан
толорон оройуон чемпион аны-
ныагытынан буолбута. Итинник
кини — нэбэлтэ Советын депу-
тата, Герой-иба Зоя Дмитриевна
Капитонова.

ЫАННЫКСЫТ
Х. С. ДЯЧКОВСКАЯ

Карл Маркс аатынан совхоз
Одьулууннары отделениегытар
Кулаадыма комсомольскай-ытчат
ферматын старшайа. Ыанньык-
сыттыабыта быыл 22-с сылыгар
барда. 1963 сылтан ССРП чилим-
нэ. Уһун көмгө үрүк илгити үрү-
лүтүүгө үрдүк көрдөрүүлэрин
иһин хас да правительственай
наараадалаах.

1977 сылга оройуон аныагы-
сыттары социалистическай ку-
талаһымыларыгар Христина Степа-
новна фуражнай аныагыта ахсыт-
тан 2897-лин кг үтү аны бы-
лаанын 144,8 бырыһыан толорон
чемпион салай диктатин кятар
чизэскэ тиһистэ.

Оныталаах аныагысыт быыл-
гы кыстык бизэ ийыгар хас
биридди фуражнай аныагытан
786 кг үтү аны аны иһини
күөнтэ иһэр. Чемпион аныагы-
сыт биридди аныагытан аныагыта
олуньуулар көрдөрүүтэ — 180
кг.

НЫРЭИ КӨРӨӨЧЧҮ
Е. П. ДИОДОРОВ

Государствова эдэх эмис эти
туттары бири боччумнаах со-
рун быһымытынан туруорулар.
Итиннэхэ Карл Маркс аатынан
совхоз Болугурдаагы отделение-
тын кырдыаас сүбүлүтэ Егор
Прохорьевич Дюдорев үтү сү-
ратын-сылбатын бири, үтү
түмүктэри ситистэ.

Кини ааспыт сайын устата 50
нырайы нөрүтэ-харабыта. Ону
хас биридиннэрин 125,2 кило-
грамм төлөһүтүтэ. Ити юбилей-
даах сылга оройуонга бири бас-
тык көрдөрүү.

Бу күнүргө чемпион нырайы
көрөөччү күндү түүлээх сонору-
гар бар-тайбатын уһагы-туора
сылайар. Кини ударнай сыл бас-
тык көрдөрүүлэри 450 солкуо-
бай сууналаах кылааннаах түүл-
лэри туттарар былаанын иһин
бүк толоронго сорукутанар.

Кятар да өтүгөр байаһааах
булчут, чемпион сүбүлүтэ Е. П.
Дюдорев кылааннаах-хотуута өрүү
үксүт туруохтун.

КОМБАЙНЕР
С. С. АРТЕМЬЕВ

Бири тэи усулуобулааах аны-
лым олоор Хатылы уонна Одьу-
луун бааһымыларыгар комбайнер-
дар сылын ахсын аны-кэли тү-
сүһүн күргүөмнээхтик үлэлиил-
лэр.

Өссө 1973 сыллаахха Хатылы
механизатора С. Н. Литвинцев
16 үлэ күмүгөр 258 гектар сиргэ
бурдугу быстаран оройуон рекор-
дун олохтообута. Ону 1975 сыл-
лаахха Н. А. Протополов тупсар-
быта. Нөүө дьылыгар 321 гек-
тардаах туорахтаах культура
ыһымытын гектары ахсыттан
13,3 центнер ууһууну хомуйан
Карл Маркс аатынан совхоз Одьу-
лууннаагы отделениегытар комбай-
нера С. С. Артемьев рекордмен-
чемпион аатын ылыта.

Онуэ пятилетка иккис сылы-
гар Сергей Семенович 372 гектар-
тан туорахтаах культуралар уу-
һуларын хомуйан, гектар ахсыт-
тан 9,6 центнер бурдугу ыла.
Ити — оройуонга бастык көрдө-
рүү.

ШОФЕР
И. К. МАНАРОВ

«Чурапчы» совхоз Саламат-
та отделениегытар улааһы
отделение салалтата иһин сата-
аарыта чулуу механизаторы үтү
таһымытар аныабыта. Саламат
кураун эбэх аныагытытэ бодун
отделение үтү бири д
күн аныагытэ, буюру аныагы-
та туһааннаах мистэтигэр иһин-
ди — эбэх сырааһы, түбүгү эр-
дэр ула. Ону Иваносевич Кирил-
лович үтү сүбастаахтык тол-
дор.

Кини онус пятилетка иккис
сыллыгар АПТ-4,2 мистэтигэр
автомобилин үтү таһымы
үрдүк көрдөрүүнү ситистэн он-
дун чемпион шофераһаа буолар
чизэскэ тиһистэ.

ТРАНТОРИСТ
А. А. ЗАХАРОВ

Механизатор идэтин баһылаа-
быта 15 сыл буолла. Оттон аны
наар Эрилик Эристик аатынан
совхоз кини отделениегытар, Хо-
порова, тракторыһынан улааһы.
Техус аныагытэка 8079 аны-
агытэ гектарга тэһиһэр үлэни
көрүбүтэ, ити иһингэр 1975 сыл-
га МТЗ-52 тракторынан Карл
Маркс аатынан совхоз тракторы-
һа В. В. Боркин олохтообут 1965
аныагытэ гектардаах рекордун
тупсарбыта. Ону 1976 сылга 380
аныагытэ гектарынан аһарбыта.

Чулуу механизатор онус пяти-
летка юбилейдаах сылыгар МТЗ
мистэтигэр тракторынан 2608
аныагытэ аныагытэ гектардаах
үлэни толорон оройуонга тэһи-
һиһэр булбата.

ИСКУССТВЕННАЯ СИЗМЭНИ
ТАНААЧЧЫ П. В. ПОПОВ

Эрилик Эристик аатынан сов-
хоз Хоппорова отделениегытар
улааһы. Кини шофер идэтин ба-
һылаабыта 19 сыл буолла. Совхо-
дун салалтата үс сыллаагыта
өбүс сизмэтин таһааччыһа аны-
агыттан ыла сизмэни Карл Маркс
аатынан совхоз киникитэн —
Одьулуунтан бийэтин совхозун
адыс сизмэлигэр пууннарыгар
буюру өнөрбөккө көмгөр тиор-
дөр туһугар бары сатабылын уу-
гар. Ити түмүгөр онус пятилетка
иккис сылыгар совхозка 1278
ыһах искусственайдык сизмэ-
лигиттэн 91,6 бырыһыан
ууһуһыта. Дьулуурдаах
үлэһит пятилетка үһүс, ударнай
сылык өссө үрдүк көрдөрүүлэ-
дэх түмүктүүргө дьулуһар.

ХАТЫЛЫТААБЫ КЫЛЫ
ИИТЭР ФЕРМА

Субуруускай аатынан совхоз
Хатылытаагы отделениегытар Ма-
лиа Анисимович Иванов сата-
ааччытаах кыраахтаах хара
ныаһы иитэр фермата бийик
өйүүмүтүгөр бири бастык
адыһынан биллибитэ ыраатта.
Көдүүс уонна хаачыстыба
иһинтэтигэр юбилейдаах сы-
лыгар М. А. Иванов салайар бер-
дэла 160 ийэ саһылы ииттэ,
биридди ийэттэн ортотунан 3,6
орону ылан оройуонга бастык
көрдөрүүлэһэ. Манна «сыһна-
вас кыһыл көмүс» сыарын маас-
тардара Т. В. Илларионова хас
биридди ийэ саһылыттан 4,4,
А. Н. Хоутанова 4,2 орону ылан-
нар туйгун түмүгү ситистилэр.
1977 сылга чемпион ферма
былааннаах соруудары ырааһы-
нан аһарда, саһа төрүүх ахыла-
тын ууран быһыл кыһын ийэ са-
һылы.

Ийэ саһтарытын төрөөһүннээх-
тик ыһыта.
Бу күнүргө Хатылы кыһылы
иитэччилэрэ онус пятилетка
ударнай сылыгар ыһымыт аба-
һааһытэтигэр аһаа толорон
иһин туруулаһан үлэлииллэр.
СИНОМКА: ферма старшайа
М. А. Иванов.

Чэйин, табаарыстар, саһа дьыла хайдах орду-
к төрөөһүннээхтик үлэлири, резервалэри хайдах ор-
дук голорутук туһанары, ол туһугар хас биридди
киһи бэйэтин үлэлир мистэтигэр, сыаһар, тутуу-
га, бааһынаа, фермаа... туһу өнөрүөхтээһин ха-
һаайыһы хараһынан көрүүбүн.

(СССР КК, ССРС Министрдары Советын, ИСБСРС уонна
ЫБСЛКС КК Сурунтарыттан).

